

Velký a Malý Blaník

Vítejte v chráněné krajinné oblasti Blaník, v nitru středočeské vrchoviny, v hrdém kraji s nevtrávnou a vyváženou krásou. Vítejte v krajině s mozaikou lesů, luk, polí, drobných rybníčků a zachovalých meandrů říčky Blanice, v krajině, které vévodí mýtické dvojvrší Velkého a Malého Blaníku, kde mezi proudy balvanů, kamenitých sutí a skalisek rostou staré buky a smrky pamatující dobu českého národního obrození. Vítejte v krajině zaniklých hradišť a tvrzí, románských památek a vsí nesoucích stopy dávných husitských válek, v typicky české krajině na rozhraní středních Čech a Českomoravské vrchoviny.

Ráno v suťovém lese

Chráněná krajinná oblast Blaník leží asi 60 km jižně od Prahy a tvoří centrální část národního geoparku Kraj blanických rytířů. Střídají se tu lesy, pole, louky a menší rybníky s malebnými vesnicemi. Krajina je protkána sítí polních cest, alejí a rozcestí s křížky. Zdejší dominantou je zalesněný masiv Velkého a Malého Blaníku, v jehož vrcholových partiích se zachovaly původní bučiny a smíšené suťové lesy. Jsou chráněny jako přírodní rezervace. Přirozenou osou oblasti je říčka Blanice. Četnými zákrutami protéká z jihu na sever, její vody se pravidelně

vylévají z břehů a díky tomu se v její blízkosti uchovala společenstva nivních luk a vrbových křovin. Vzácná květena roste také na rašelinných a podmačených loukách a na mokřadech při rybnících. Blaník je opředen pověstmi o spících rytířích, připravených pomoci národu proti nepřítelům země. Má své pevné místo v historii a kultuře českého národa a proto se dodnes objevuje jako námět ve výtvarném, hudebním, literárním i dramatickém umění. Návštěvníci sem tak míří nejen za přírodními krásami, ale i za kulturou a historií.

Blanický rytíř, váš průvodce Domem přírody Blaníku

Podle pověsti uvnitř hory Velkého Blaníku odpočívá vojsko, které čeká, až bude českému národu nejhůře. Jeho velitelem je sám patron země české, svatý Václav. Ve chvíli, kdy bude naše vlast v největší tísní, zazelená se suchý dub na Blaníku a pramen pod ním vydá tolik vody, že se studánka přeplní a voda poteče až po stráni dolů. Pak se v hoře otevře Veřejová skála, rytíři uvnitř se probudí z hlubokého spánku a pod vedením patrona české země vyrazí proti nepřítelům, porazí je a v Čechách nastane opět klid a mír.

Mokřadní louky pod Blaníkem

Tolije bahenní

Výr velký

Mokřady Na pramenech

Suchopýr úzkolistý

Býkovický rybník

Prstnatec májový

Dům přírody Blaníku je návštěvnickým střediskem, které ve stálé venkovní a vnitřní expozici přibližuje přírodní, kulturní a historické pozoruhodnosti Podblanicka. Venkovní expozice je věnována geologii. Školám a dalším zájemcům nabízí specializované programy v domě přírody i v terénu.

Výukové programy v Domě přírody Blaníku lze objednávat telefonicky. V přízemí objektu je prodejna suvenýrů a občerstvení od regionálních producentů. Podkrovní kinosál je možno využít i jako konferenční a výstavní místnost.

Krasovice 19, 258 01 Kondrac,
GPS: 49.6575578N, 14.8850444E
tel.: 731 538 008, 317 845 169 (objednávky programů), e-mail: dumprirody@csop.cz
www.dumprirody.cz/blanik

**Provoz návštěvnického střediska
Dům přírody Blaníku** zajišťuje:
ZO ČSOP Vlašim, Pláteníkova 264,
258 01 Vlašim
www.csopvlasim.cz

Správu a péči o CHKO Blaník zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Střední Čechy, oddělení Správa chráněné krajinné oblasti Blaník, Vlašimská 8, 257 06 Louňovice pod Blaníkem
e-mail: strednicechy@nature.cz,
tel.: +420 317 852 654, +420 317 701 884,
www.blanik.ochranaprirody.cz

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky v roce 2018. ISBN 978-80-88076-93-3, 1. vydání ©2018

Text: kolektiv autorů, fotografie: Jan Hocek, Pavel Jakubův, Petr Jan Juračka, Martin Kloudný, Denisa Mikešová, Zdeněk Patzelt, Lenka Šoltysová, Martin Špoula, Vít Švajcar, ilustrace: Pavel Procházka, mapy: Jakub Jaroš, grafický návrh, sazba: Zita Nielsen, tisk: UNIPRESS spol. s r.o., náklad: 5 000

Víte, že...

- chráněná krajinná oblast Blaník je nejmenší CHKO v České republice? Její rozloha je pouhých 41 km².
- v řece Blanici žijí všechny tři druhy vzácných mlžů velevrubů? V České republice se jich víc nevyskytuje.
- v Louňovicích pod Blaníkem se narodil roku 1679 významný barokní hudební skladatel Jan Dismas Zelenka? Skládal především duchovní hudbu, je autorem 21 mší.
- jeden ze základních kamenů Národního divadla pochází z Blaníku?
- počátky blanické pověsti o rytířích spadají na přelom 14. a 15. století?
- v Roudném u Houřovic se kdysi těžilo zlato? V Rakousku-Uhersku to byl na počátku 20. století největší zlatodůl.
- na Velkém Blaníku lze spatřit zbytky mohutných kamenných valů, které jsou připomínkou opevněného hradiště z 5. století př. n. l.?

Děkujeme Vám za ohleduplné chování k našemu společnému přírodnímu dědictví, za to, že

- táboříte a rozděláváte oheň jen na vyhrazených místech
- vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno
- se pohybujete pouze po vyznačených cestách
- jezdíte na kolech po cestách pro cyklisty a berete ohledy na přírodu i ostatní návštěvníky
- chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí
- nepoškozujete neživou přírodu a pozoruhodné památky
- odnášíte z přírody své odpadky

Tip na výlet:
Naučná stezka
S rytířem na Blaník

Dům přírody Blaníku je výchozím místem pro naučnou stezku, která vede přes vrchol Velkého Blaníku směrem k Louňovicím pod Blaníkem. Informační panely Vás seznámí s přírodou a historií tohoto bájného vrchu. Stezka vede čtyři kilometry po červené turistické značce a je doplněna hravými zastaveními pro rodiče s dětmi. Není vhodná pro kola a kočárky.

Tip na výlet:
Naučná stezka
Zlatodůl Roudný

Stezka představuje historii kdysi významného zlatodolu. Trasa o celkové délce asi 4,5 kilometru prochází nejvýznamnějšími částmi této unikátní památky. Na informačních tabulích se můžete seznámit s historií a fungováním zlatodolu od dob středověku až po 50. léta 20. století, kdy proběhly poslední průzkumné práce na tomto ložisku. Na dětských panelech seznámí malé návštěvníky s těžbou zlata permoníků Ruda. Stezka není vhodná pro kola a kočárky.

Tip na výlet:
Naučná stezka ve
vlašimském zámeckém
parku

Naučná stezka ve vlašimském zámeckém parku má i s tematickými odbočkami délku asi 5 km. Na 18 zastaveních Vás seznámí se zdejšími kulturními památkami a přírodními hodnotami. Propojuje všechny romantické stavby v parku (Čínský pavilon, Starý hrad a další). Herní prvky představí malým návštěvníkům živočichy, rostliny a houby, které tu mohou spatřit. Ze stezky odbočují tři tematické cesty: cesta lučního koníka, vydry a páchníka. Její součástí jsou tři altány, které dokreslují romantický ráz zámeckého parku.
www.vlasimskypark.cz

Tip na výlet:
Vodní dům

Vodní dům je návštěvnické středisko evropsky významné lokality Želivka a nachází se u hráze vodní nádrže Švihov, známé též jako Želivka. Najdete v něm moderní expozici, která atraktivní formou seznámí Vás i Vaše děti s dvěma tvářemi vody. Představí vodu jako životní prostředí vodních rostlin a živočichů i jako nezbytnou podmínku našeho života. Umělé vodní toky v atriu můžete ovládat pomocí čerpadel, pump, vodních mlýnků, hrází a rozvodníků.
www.vodni-dum.cz

Vrchol Velkého Blaníku

Zlatodůl Roudný

Vlašimský zámecký park

Vodní dům

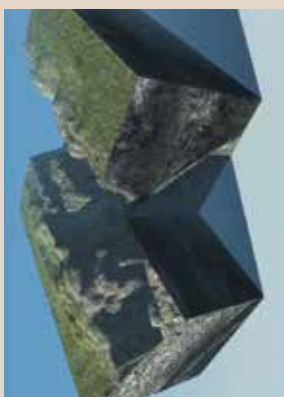
Blanická brázda – geologická struktura probíhající v délce přes 200 km od Českého Brodu Podblanickem k Českým Budějovicím a dále do Rakouska

současnost

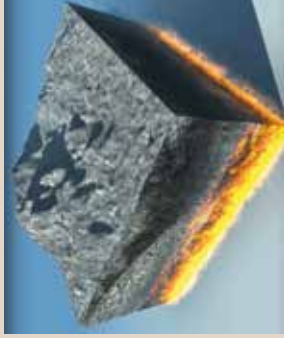
před 300–270 miliony let

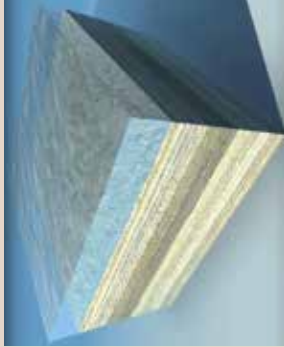
před 305–290 miliony let

před 390–305 miliony let

před 1000–450 miliony let

Z animace ČGS Blanická brázda, autor Martin Lisec.

Následnou dlouhodobou erozí je dotvořena dnešní podoba terénu, s vystupujícími Blaníkem.

V tropickém podnebí se brázda zaplňuje aluviálními, říčními a jezerními sedimenty. Za přírodních podmínek vznikají rašelinisté a pralesy, ze kterých vznikly slouky černého uhlí.

Horizontální i vertikální pohyby dotvářejí morfologii brázdy. Současně vznikají žíly se zrudněním. Krajina dotváří intenzivní eroze.

Vzniká systém střížných zlomů. Postupně se vytváří brázda – úzká příkopová propadlina na okrajích omezené zlomy.

Variským vrásněním vzniká vysoké pohorí. Horniny jsou současně deformovány a metamorfóvaný zvýšeným tlakem a prohřátím. Do horninových komplexů pronikají žuly.

